

Tâceddin Dergâhı

Taceddin AKBAŞ

taceddinakbas@gmail.com

BİR (İKİ) KİŞİNİN BİLE ÖLÜMÜNE YA DA YARALANMASINA... NEDEN OLACAKSA 'BİR MAYIS'I KUTLAMAYALIM DAHA İYİ

Cenab-ı Hakk, sebep olan ve unutturanlardan dâimen ve ebeden razı olsun ki, dönemin yöneticilerinin de akıllı başında işçilerin ve 'asıl maksatları bağcı dövmek olmayıp, üzüm yemek olan' sendikacıların, artı akliselim vatan-daşların da korkulu rüyası durumunda olan 1 Mayıs kutlamalarını unutalı hayli zaman oldu! Bu yılki gerçek ve özlediğimiz eski adı 1 Mayıs İşçi Bayramı, yeni ve doğru adı ise 'Emek ve Dayanışma Günü' kutlamalarına ise saatler kaldı. Yani, bizim kuşağın hatırlamak dahî istemediği gibi, 1 Mayıs 'sözde' işçi bayramları uygulama da ise kavga dövüş, yaralama, hattâ öldürme bayramına dönüştürülürdü ki; 1997 yılında ve Taksim Meydanı'nda 'güya' kutlanan 'sözde' 1 Mayıs İşçi Bayramı, 34 kişinin hayatını kaybetmesine, 136 kişinin de yaralanmasına neden olmuştu!

TEŞEKKÜRLER... SENDİKACILAR, TEBRIKLER CHP'Lİ YÖNETİCİLER

Ve kanlı, kavgalı dövüşlü geçen dönemin sözde 1 Mayıs kutlamalarını unutmayan günümüzün 'aklı başında sendikaları ve tecrübeli sendikacıları', bu yılki kutlamaları Taksim Meydanı yerine, Kadıköy'de yapma kararı alırken, CHP'de sendikaların kararına uyacağını açıklamış. O nedenle, ben İstanbul'da diğer yakınları hâric, 4'ü evlâdı, 4'üde torunu olmak üzere 8 nüfusu bulunan bir baba ve dede, aynı zamanda platonik bir ülke sevdalı, sebepsiz, mesnetsiz ve dayanaksız, kısaca gereksiz ve yersiz kavga dövüş karşıtı ve barış yanlısı bir gazeteci olarak, '1 Mayıs İşçi Bayramını' bahane ederek İstanbul'un Taksim Meydanı'nın altını üstüne getirmek ve belki de bir (çok) işçinin ve güvenlik görevlisinin ve dahî masum, iyi niyetli katılımcının canını yakmak isteyen provokatörlere, marjinal gruplara, daha doğrusu asıl maksatları üzüm yemek olmayıp

bacı dövmek, hattâ bağcı yemek olan kişi ve guruplara bu olanağ(!) vermeyen başta DİSK ve KESK olmak üzere tüm Sendikaların yöneticilerine teşekkür; sendikaların aldıkları 'yerinde' kararı kendilerinin de uyacaklarını açıklayan CHP ve TİP gibi partilerin yöneticilerini ise tebrik edip kutlamak istiyorum...

TAKSİM ÇAĞRISI YAPAN SOL GRUPLARA VE ONLARIN DESTEKÇİLERİNE DİKKAT!!!

Çünkü, hain bir kasta mahsus eylemlerini sokaktan Taksim'e taşımak ve sürdürmek, dolayısıyla da kirli emellerine ulaşmak isteyen bazı 'sol' gruplar; 1 Mayıs İşçi Bayramını Taksim Meydanı yerine Kadıköy Meydanı'nda kutlamak isteyen akıllı selim sendikacıları ve onların yanında yer alan akıllı başında olan, büyük devletinin ve asıl milletinin yanında yer alan partileri veya yöneticilerini korkaklıkla ve Hükümetin, aslında devletin yanında yer almakla suçlayıp marjinal gurup ve kişileri tahrik edip sokağa çekmek istiyorlar! Ki, bu grupların önünde gelenler ve sözcülerinden biri olan bir genç İstanbul'un Silivri İlçesi'nde CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in yolunu keserek "Başkanım! Bütün halk sizin Taksim'e çağrı yapmanızı bekliyor. Biz 22 yıldır bunu bekliyoruz. Gençlik sizi bekliyor, üniversiteler sizi bekliyor..." demiş ve Özgür Özel de "Taksim'e çağrınızı yaparsa sendikalar yapar. Ben sendikacı değilim abiciğim..." şeklinde konuşarak kaçamak ama yerinde ve doğru bir cevap vermişti!

Bendeniz de 'adı bayram', uygulaması ise hüsrana uğradı bir günü, yani bir kişinin bile ölmesine ya da yaralanmasına neden olma ihtimali bulunan bir günü kutlamayalım daha iyi' derim!

CHP 'KORSAN' EYLEMLER YERİNE.. İZİNLI EYLEM VE MİTİNGLERİ... TERCİH EDEREK ULUSUN "PARTİ"YE OLAN GÜVENİNİ VE BÜYÜK MİLLETİN TAKDİRİNİ KAZANIYOR VE CHP KUTUPLAŞMAYLA DEĞİL.. HESAP YAPMAYLA... İKTİDAR OLUNABİLECEĞİNİ ANLAMIŞ OLMALI Kİ, POLİTİKA YAPIYOR! İKTİDAR PARTİSİ İSE, 'SİYASİ' TANSİYONU DÜŞÜRECEĞİ YERDE DAHA YÜKSELTİYOR VE BU YÜKSEK TANSİYONUN HÜKÜMETİ YIPRATTIĞINI... YA FARK ETMİYOR YA DA BİR DAHA 'İKTİDAR' OLMAK İSTEMİYOR!

Toplumsal ve partililerin heyecanlarını diri ve seçmenlerin morallerini yüksek tutmak genelde iktidar partilerinin ve özelde genel başkanların işlerine yarayabilir... Ancak, çevresinin fukur fukur kaydığı ve insanının büyük bir kısmı maddî-mânevi sıkıntı içine girdiği dönemlerde halkın tansiyonunu düşürmek iktidar partilerinin veya hükümetlerin, dolayısıyla da genel başkanların daha çok işine yarar ve partilerinin oylarını artırabilir, en azından

düşürmeyebilir... Amma velâkin, Cumhurbaşkanı Erdoğan'da partisinin yöneticileri de her nedense ülkenin yükselen tansiyonunu düşürmek yerine yükseltecek açıklamalar yapıyorlar... Dolayısıyla da pozitif görüntülerini negatife, oy oranlarını artırdan ekşiye doğru düşürüyorlar! Çünkü günümüz insanı madden tatminsiz, mânen ise isteksiz! Hal böyle olunca da toplum psikolojik gerginlik istemiyor! Yani milletimiz hükümetten maddi gelirini ne kadar yüksek tutmasını istiyorsa, siyasi tansiyonunda, gerginliğinde o kadar düşük tutmasını istiyor!

CHP TOPLUMUN BİLİNMEYEN DENKLEMİNİ ÇÖZMÜŞ YA DA ÇÖZECEK GİBİ GÖZÜKÜYOR

Kadrolu bir ana muhalefet partisi olan, yani arada bir koalisyon ortağı olabilse de uzun süredir (tek başına) iktidar yüzü görmeyen ve bunun nedenini de araştıran CHP'nin şu anki yöneticileri suçluyu bulmuş olmalılar ki; ülkenin tansiyonunu yükseltmek yerine partililerin heyecanlarını yükselterek iktidar olmayı düşünüyor gibi gözüküyorlar... Yani, CHP'liler toplumun bilinmeyen sosyolojik ve psikolojik denklemlerini ve kodlarını çözmüşe benziyor ve ilk seçimde iktidara gelmeyi, hükümet olmayı, dolayısıyla da ana muhalefetlikten bıkan usanan CHP'yi iktidar, partililerini de söz sahibi yapmayı hedefliyor olmalılar! Başarabilir mi? Onu bekleyip göreceğiz' diyor, herkese saygılar sunuyorum.

ŞU DÖRT ŞEYİ GERİ GETİREMEZSİNİZ! ATILAN OKU KAÇIRILAN FIRSATI, SÖYLENEN SÖZÜ VE GEÇEN ÖMRÜ! Hz. Ömer (r.a)

SANMASINLAR YIKILDIK!.. SANMASINLAR Kİ ÇÖKTÜK! BİR BAŞKA BAHAİR İÇİN, SADECE YAPRAK DÖKTÜK... Ve ANLAŞILMAK GİBİ BİR DİRDİMİZ VARDI. NE ZAMAN KENDİMİZİ ANLATAMADIĞIMIZI FARK ETTİK; İŞTE O VAKİT SUSMALAR DOSTUMUZ OLDU...

İNSANI GÖRDÜKLERİNDEN İBÂRET SAYMA, GÖREMEDİKLERİNDE ARA, İÇİDİR HAKİKATİN RESMÎ DİŞİ SADECE BİR MANZARA!

Hz. Mevlânâ

BÜYÜK BİR TEPEYİ AŞTIĞINDA İNSANIN BULACAĞI ŞEY, DAHA AŞILACAK ÇOK TEPELERİN OLDUĞUDUR! Nelson Mandela
SAKIN VAZGEÇME! EĞER SEN VAZGEÇERSEN HAK ETMEYEN BİRİ KAZANIR! Bob Marley
İNSAN HIÇBİR ŞEYLE GELİR, HERŞEYİN PEŞİNE DÜŞER, SONUNDA HERŞEYİ BIRAKIP, HIÇBİR ŞEYLE GİDER! Anonim

Göhlisar Belediyesi tarafından bu yıl ikincisi düzenlenecek olan Gençlik, Sanat, Kültür ve Tarım Festivali için geri sayım başladı.

Göhlisar Belediyesi tarafından bu yıl ikincisi düzenlenecek olan Gençlik, Sanat, Kültür ve Tarım Festivali için geri sayım başladı. Göhlisar Belediye Başkanı İbrahim Sertbaş, tüm vatandaşları festival coşkusuna ortak olmaya davet etti. Festival kapsamında Zara, Deniz

Toprak ve Kırâç gibi sevilen sanatçılar sahne alacak. Müzik dolu akşamların yanı sıra, kültürel etkinlikler, sergiler, gösteriler ve tarım alanındaki yeniliklerin

yansıtan bu şenlikte, katılımcılar hem keyifli vakit geçirecek hem de bölgenin değerlerini daha yakından tanıma fırsatı bulacak. ■ KADRIYE ÇETİN

tanıtılacağı programlar da festivalde yer alacak.

Başkan Sertbaş yaptığı açıklamada, "Değerli hemşehrilerimizin gönüllerince eğlenebileceği, sanatla, kültürle ve tarımla iç içe bir festival hazırladık. Göhlisar'ımızın güzelliklerini birlikte yaşayacağımız bu özel etkinliğimize herkesi bekliyoruz" ifadelerini kullandı.

Göhlisar'ın kültürel zenginliğini

İstanbul'da meydana gelen 6,2 büyüklüğündeki deprem sonrası Türkiye'de deprem riski en az şehirler araştırılmaya başladı. AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) ve MTA (Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü) deprem riski en az şehirleri yeniden belirledi.

başladı. AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) ve MTA (Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü) deprem riski en az şehirleri yeniden belirledi.

Uzmanlar tarafından deprem riski taşıyan iller sıralanırken, fay

hatlarına uzunluk, zemin yapısı, tarihse deprem kayıtları ve jeolojik ve sismik analizler göz önüne alınıyor.

İşte Türkiye'de deprem riski en az olan 20 şehir;

1- Sinop
2- Artvin

3- Rize
4- Trabzon
5- Giresun
6- Kastamonu
7- Bartın
8- Zonguldak
9- Karabük
10- Amasya
11- Çankırı
12- Yozgat
13- Kırşehir
14- Nevşehir
15- Niğde
16- Aksaray
17- Konya
18- Karaman
19- Kırıkkale
20- Edirne

■ HABER MERKEZİ

Yıl: 71 **yeni gün**

Kuruluş Tarihi: 1.09.1954 Pazar hariç süreli yerel yayın

30 Nisan 2025 Çarşamba - Sayı: 21519

Kurucular:
Osman ŞAN - Muharrem TUNCEL

Sahibi: **Kürşat TUNCEL**

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: **Şadiye ÜNAL**

İDARE YERİ ve DİZGİ - BASKI (Yeni Gün Tesisi)
Konak Mah. Uğuz Sok. No: 23/4 - BURDUR
Tel & Fax: 233 38 93

e-posta: info@burduryenigun.com

UETS (Elektronik tebligat adresi): 15345 - 43771 - 09430

Dağıtım: Burdur Turkuvaz Başbayii **Fiyatı: 5 TL.**

Tek Sütun cm. Resmi İlan: 185 TL.
Abone: 1 Yıllık 3.000 TL.

Gazetemiz, Basın ve Ahlâk İlkelerine uymaya söz vermiştir.

❖ Toplum bağışıklığını sağlamak ve salgınları önlemek için aşı takvimine tam uyum önemli. Ebeveynlerin, çocuklarını zamanında aşılatmaları hem kendi çocuklarının hem de toplumun sağlığını korumada kritik bir rol oynuyor. Çocuklarımızı sağlıklı bir geleceğe taşımak için aşı takvimine tam uyum en güçlü silahımız.

❖ Sağlık Bilimleri Üniversitesi Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi Çocuk Kliniği Eğitim Sorumlusu Prof. Dr. Vefik Arıca: “Aşılar, vücuda hastalık yapıcı mikrobun zayıflatılmış ya da öldürülmüş halini tanıtarak bağışıklık sisteminin bu mikrobu hafızaya almasını sağlıyor. Bu süreç, doğal enfeksiyon olmadan bağışıklık kazanılmasını sağlıyor.”

Aşı takvimine uyum şart

Aşılar, hastalıklara karşı çocuklara koruyucu bir kalkan sağlıyor. Sağlık Bakanlığı'nın belirlediği aşı takvimine uygun olarak yapılan her aşı, hem bireysel sağlığı hem de toplum sağlığını güçlendiriyor.

Bir damla aşı bir ömür etkiye sahip... Aşılar, modern tıbbın en güçlü koruma araçlarından biri olarak doğru zamanda, doğru dozla uygulandığında bulaşıcı hastalıklara karşı görünmeyen zırh oluyor. Bu görünmez zırhın en çok ihtiyaç duyulduğu dönem ise çocukluk çağı. Çünkü bu hassas süreçte kızımtan çocuk felcine, zatürreden menenjitte kadar pek çok ciddi hastalık tehdidiyle karşı karşıya kalmak mümkün. Türkiye'de Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen takvim doğrultusunda uygulanan çocukluk çağı aşıları, aynı zamanda toplumsal sağlığının da güvencesi.

Peki, hangi aşı neye karşı koruma sağlıyor? Hangi yaşta hangi aşılar uygulanıyor? Tüm bu soruları Sağlık Bilimleri Üniversitesi Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi Çocuk Kliniği Eğitim Sorumlusu Prof. Dr. Vefik Arıca anlattı.

“En etkili koruyucu sağlık uygulaması”

“Çocuklarda aktif olarak bağışıklık geliştirmek için özellikle yeni doğan döneminden itibaren çocukluk aşılamaları çok önemli” diyerek sözlerine başlayan Prof. Dr. Arıca, şöyle devam ediyor: “Aşılama, hastalıklara karşı en etkili koruyucu sağlık uygulaması. Çocukluk çağı aşılamaları, birçok hastalığın tarihe gömülmesine neden oldu. UNICEF'in verilerine göre tüm çocuklar aşılanırsa, önümüzdeki 10 yıl içinde en az 25 milyon hayat kurtarılabilir.”

Prof. Dr. Arıca, aşıların bağışıklık sistemine nasıl yön verdiğini ve toplumu hastalıklardan nasıl koruduğunu şu sözlerle özetliyor:

“Aşılar, vücuda hastalık yapıcı mikrobun zayıflatılmış ya da öldürülmüş halini tanıtarak bağışıklık sisteminin bu mikrobu hafızaya almasını sağlıyor. Bu süreç, doğal enfeksiyon

olmadan bağışıklık kazanılmasını sağlıyor. Çocukların henüz gelişmekte olan bağışıklık sistemlerini güçlendiriyor. Böylece toplum bağışıklığını artırıyor.”

Aşı takviminde önemli güncelleme

Türkiye'de çocuklar doğar doğmaz Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen takvim doğrultusunda aşılanmaya başlıyor. Bilimsel gelişmeler göz önünde bulundurularak hazırlanan bu takvim, büyük bir titizlikle uygulanıyor.

Türkiye'de çocukluk çağı aşılamaları 1985-1987 yılları arasında sistemli bir yapıya kavuşturuldu. O günden bu yana, dünyadaki bilimsel yenilikler yakından takip edilerek aşı hizmetleri sürekli güncelleniyor. Bu kapsamda geçtiğimiz günlerde yapılan bir yeniliği Prof. Dr. Arıca'dan öğreniyoruz:

“14 Nisan 2025 itibarıyla da Sağlık Bakanlığı'nın güncel çocukluk çağı aşı takviminde önemli bir değişiklik yapıldı. Böylece Hepatit B aşısı, beşli karma aşıya entegre edilerek altı bileşenli karma aşı (Hexavalent aşı) şeklinde uygulanmaya başlandı.”

Hangi aşı, ne zaman yapılıyor?

Aşılar çocuklara belli aralıklarda, birkaç doz halinde bir takvime göre uygulanıyor. Hepatit B'nin ilk dozu doğumdan hemen sonra yapılıyor. Bebek iki aylık olduğunda ise sırasıyla altı bileşenli karma aşı (DaBT-İPA-Hib-HepB), Konjuge Pnömonokok ve BCG (Verem) aşıları devreye giriyor.

Altı bileşenli karma aşının ve Konjuge Pnömonokok'un ikinci dozları ise bebek 4 aylıkken yapılıyor. 12'nci ayda ise Konjuge Pnömonokok aşısının üçüncü dozu, kızamık-kızamıkçık-kabakulak (KKK) ve suçiçeği aşılarına sıra geliyor.

Altı bileşenli karma aşının pekiştirme dozunun yapıldığı 18'inci ayda oral polio, yani çocuk felci aşısı ve Hepatit A da yapılıyor. 24'üncü ayda Hepatit A'nın ikinci dozu, 48'inci ayda kızamık-kızamıkçık-kabakulak aşısının ve beş bileşenli karma aşılarının pekiştirme dozu

uygulanıyor. Çocuk 13 yaşına geldiğinde ise erişkin tipi tetanos-difteri aşısı yapılarak aşı takvimi tamamlanıyor.

Hangi aşı, hangi hastalıktan koruyor?

Aşılarla ilgili en fazla merak edilen konulardan biri de çocukları hangi hastalıklara karşı ne kadar süre korudukları... “Hepatit B aşısı karaciğer enfeksiyonu ve siroza karşı genellikle ömür boyu koruyor” diyen Prof. Dr. Arıca, nadiren tekrar dozu gerektiğini ifade ediyor. Diğer aşılar ve koruma sürelerini ise şöyle sıralıyor:

“BCG aşısı, tüberküloz (verem) hastalığına karşı koruyor. Genellikle tek dozu ömür boyu yeterli oluyor. DaBT-İPA-Hib aşısı ise difteri, boğmaca, çocuk felci, menenjit ve zatürreye karşı koruma sağlıyor. Oral polio aşısı, çocuk felcini önlemek için yapılıyor. Hepatit A aşısı, Hepatit A virüsünün neden olduğu karaciğer iltihabına karşı koruyor. Uzun süreli bağışıklık sağlıyor ve genellikle tekrar doza gerek olmuyor. Suçiçeği aşısı, suçiçeği ve komplikasyonlarına karşı koruma sağlıyor. Genellikle ömür boyu koruyor, tekrar doz nadiren gerekebilir. Kızamık-kızamıkçık-kabakulak (KKK) aşısı, bu hastalıklara karşı uzun süreli koruma sağlasa da tekrar dozu uygulanabiliyor.”

“Aşılanmamış çocuklar hastalıklara daha açık hale geliyor”

Aşı takvimine uyum, toplum genelinde bağışıklık zincirinin oluşması açısından kritik bir rol oynuyor. Ancak son yıllarda bazı ailelerin çocuklarına aşı yaptırmaktan kaçınması hem bireysel hem de toplumsal sağlık açısından ciddi riskler doğuruyor. Prof. Dr. Arıca, bu konuda önemli bir uyarıda bulunuyor:

“Aşılanmamış çocuklar hastalıklara daha açık hale geliyor. Aşısız çocuklar enfeksiyonu

yayarak bağışıklığı olmayan bireyler için risk oluşturuyor ve hastalığı yayabiliyorlar.”

Aşıların yan etkileri ise ebeveynlerin endişe ettiği konuların başında geliyor. “Bilimsel veriler, rutin çocukluk çağı aşılarının güvenli olduğunu, ciddi yan etkilerin ise son derece nadir görüldüğünü açıkça ortaya koyuyor” vurgusu yapan Prof. Dr. Arıca, en sık görülen yan etkileri ise şöyle açıklıyor:

“Aşıdan sonraki ilk 24 saat içinde ateş ortaya çıkabiliyor. Genellikle 38-38.5 dereceyi geçmiyor. Aşı yerinde kızarıklık, şişlik ve hassasiyet oluşabiliyor. Ancak bu belirtiler birkaç gün içinde kendiliğinden geçiyor. Huzursuzluk, uykusuzluk ya da geçici iştahsızlık görülebiliyor. Özellikle karma aşılar sonrası yorgunluk ve halsizlik hissedilebiliyor.”

Aslında görülen tüm bu belirtiler bağışıklık sisteminin aşıya verdiği normal ve beklenen tepkiler. Peki, hangi yan etkilerde hekime başvurmamak gerekiyor? Prof. Dr. Arıca soruyu, “Ateş 39.5 derecenin üzerine çıkarsa ya da 3 günden uzun sürerse, aşı yerinde şiddetli ağrı, sertlik, yaygın kızarıklık olursa, aşıdan sonra bilinç değişikliği, nöbet (havale) veya solunum güçlüğü gelişirse, çocuğun genel durumda belirgin bozulma fark edilirse mutlaka bir sağlık kuruluşuna başvurulmalı” şeklinde yanıtlıyor.

Aşı takvimine uyum önemli

Türkiye'de aşıların ücretsiz, etkili ve yüksek güvenlik standartlarına uygun şekilde uygulandığının altını çizen Prof. Dr. Arıca, “Aşılar, çocukları ölümcül ve sakat bırakıcı hastalıklardan koruyan en etkili ve güvenli yöntemlerden biri” diyor ve uyarıyor: “Toplum bağışıklığını sağlamak ve salgınları önlemek için aşı takvimine tam uyum önemli. Ebeveynlerin, çocuklarını zamanında aşılatmaları hem kendi çocuklarının hem de toplumun sağlığını korumada kritik bir rol oynuyor. Çocuklarımızı sağlıklı bir geleceğe taşımak için aşı takvimine tam uyum en güçlü silahımız.” ■ TRT HABER

Yeni bir küresel kriz; Asya'da yeni bir çatışma alanı

HİNDİSTAN - PAKİSTAN savaşı kapıda mı?

ANALİZ

Hindistan-Pakistan

gerilimi: Su krizi, yeni

savaşların sebebi mi

olacak?

Hindistan-Pakistan gerilimi: Su krizi, yeni savaşların sebebi mi olacak?

Yeditepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Furkan Kaya, Hindistan-Pakistan arasında yaşanan gerilimi ve olası sonuçlarını AA Analiz için kaleme aldı.

Hindistan ile Pakistan arasında süregelen geleneksel gerilim, 22 Nisan 2025'te Hindistan'ın Pahalgam kasabasında düzenlenen terör saldırısında 26 turistin hayatını kaybetmesiyle had safhaya ulaştı ve iki ülkeyi savaş pozisyonuna getirdi. Hindistan, terör saldırısını üstlenen Direniş Cephesi'nin Pakistan menşeli olduğunu iddia ederken, Pakistan bu iddiaları kesin bir dille reddederek olayın bir "sahte bayrak operasyonu" olabileceğini savundu. Hindistan saldırı sonrası Pakistan ile olan diplomatik ilişkilerini ve İndus Suları Anlaşması'nı askıya aldı. Pakistanlı diplomatları sınır dışı etti, sınır kapılarını kapattı ve vizeleri iptal etti. Pakistan da Hint vatandaşlarına verdiği vizeleri iptal etti, hava sahasını Hindistan'a kapattı ve ticari ilişkilerini durdurdu. Ancak Pakistan tarafından en büyük tepki, İndus Suları Anlaşması'nın askıya alınmasına gösterildi. Islamabad, bunu bir "casus belli" yani savaş sebebi olarak değerlendirdi.

Nükleer kıyametin gölgesi

Ağustos 1947'de Hindistan'ın İngiltere'den bağımsızlığını kazanmasıyla Hindistan ve Pakistan adlarıyla iki yeni devlet kuruldu. Çoğunlukla Müslümanların yaşadığı bölgeler Pakistan'a, Hindu yönetimindeki bölgeler ise Hindistan'a bağlandı. Halkın yüzde 80'i Müslüman olan Keşmir bölgesinin Pakistan ile birleşmek istemesine rağmen, Hint yönetimi altında kalması nedeniyle bu irade sahaya yansımada. Sonuç olarak 1947-1948 yılları arasında patlak veren ilk savaş Keşmir'in ikiye bölünmesiyle neticelendi. Hindistan "Cammu ve Keşmir" eyaletlerini kurarken, Pakistan "Azad Keşmir" ve "Gilgit-Baltistan" bölgelerinin kontrolünü sağladı. Ancak iki ülke arasında kalıcı bir barış tesis edilemedi.

1965 ve 1971 yıllarında yaşanan savaşlar ve ardından gelen ateşkes anlaşmalarıyla belirlenen "Kontrol Hattı" adil bir barışın kurulmasını yine sağlayamadı. Soğuk Savaş döneminin stratejik iklimi, zaten dünyayı nükleer bir kıyamet tehdidi altında tutuyordu. İki nükleer güç arasından bir gerilim, dünya için sürekli bir risk unsuru oluyordu. 1999'daki Kargil Savaşı, Kontrol Hattı üzerindeki gerginliğin zirveye çıktığı ve iki nükleer gücün savaşın eşiğine geldiği bir dönem oldu. 2001'de Hindistan Parlamentosu'na düzenlenen saldırı ve 2019 Pulwama terör saldırısı iki ülkenin yeniden savaş pozisyonuna geçmesine yol açtı. Tarihi süreç iki ülke arasındaki gerilimin sadece sınır değil, aynı zamanda din, milliyet ve kimlik temelli çatışmalardan da beslendiğini gösteriyor. Her yeni kriz, geçmişten miras kalan kırılğan konuları tetikleyerek daha büyük krizlerin kapısını aralıyor. Bugün Keşmir üzerindeki çözümsüzlük, adeta patlamaya hazır bir saatli bomba gibi bekliyor. Hindistan ve Pakistan gibi iki nükleer gücün meseleyi dini ve aşırı milliyetçi yaklaşımlarla yönetmesi, krizi daha da karmaşık ve çözümsüz hale getiriyor. İkili ilişkiler adeta bir "Gordion düğümü" halini almış durumda. Son terör saldırısıyla birlikte sıcak çatışma ihtimali de ciddi biçimde arttı.

Bölgesel ve küresel dinamikler

Bu mesele yalnızca Hindistan ve Pakistan bağlamında değerlendirilmemelidir. Son yaşanan krizin yönünü her iki ülkenin diğer küresel aktörlerle ilişkileri de belirleyecektir. Örneğin, Hindistan-Çin ilişkileri oldukça gergin bir seyir izliyor.

2020'de Galwan Vadisi'nde yaşanan sıcak çatışma, halen devam eden gerginliğin simgesi. Hindistan, Çin'e ekonomik bağımlılığını azaltmak isterken teknoloji ve altyapı alanlarında Çinli şirketlere sert düzenlemeler getirdi. 130 milyar dolarlık ticaret hacmi, ekonomik zorunlulukla stratejik rekabeti aynı anda besliyor. Himalayalar, Hindistan ve Çin arasında doğal tampon görevi görmese bu gerilimin çok daha sert çatışmalara yol açabileceği açık.

Öte yandan, Pakistan ile Çin arasındaki "demir kardeşlik" ilişkisi giderek derinleşiyor. Çin, Pakistan'a modern savaş uçakları, insansız hava araçları (İHA) sağlıyor ve teknoloji transferi yapıyor. Çin, Birleşmiş Milletler (BM) platformlarında Pakistan'ın yanında duruyor ve Keşmir konusunda Hindistan'a karşı örtülü destek sağlıyor.

Özellikle Gwadar Limanı projesi, Çin-Pakistan işbirliğinin ana omurgasını oluşturuyor. Gwadar, Çin'in Hint Okyanusu'na açılan kapısıdır. Hürmüz Boğazı'na yalnızca 400 kilometre mesafede bulunması, Gwadar'ı stratejik bir merkez haline getiriyor. Bu da Çin'in enerji güvenliği ve deniz yolları stratejileri açısından büyük bir değer taşıyor. Çin'in, Hindistan'ın Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile yakınlaşması ve küresel ticaret savaşlarında kuşatılması girişimlerine karşılık Pakistan ile işbirliğini daha da derinleştirdiği görülüyor.

Su krizi kapıda

Hindistan'ın İndus Suları Anlaşması'nı askıya alması bölgedeki en tehlikeli hamlelerden biridir. 1960'ta imzalanan bu anlaşmayla İndus, Chelum ve Chenab nehirleri Pakistan'a; Ravi, Beas ve Sutlej nehirleri Hindistan'a bırakılmıştı. Bu düzenleme, şimdiye kadar iki ülke arasında yaşanabilecek olası bir su savaşını önlemişti.

Pakistan'ın tarımı ve içme suyu sisteminin yüzde 80'inden fazlası İndus Nehri'ne bağlı. Dolayısıyla, Hindistan'ın suyu kısıtlaması, Pakistan için hayati bir güvenlik tehdidi anlamına geliyor. Bu da Pakistan'ı Keşmir cephesinde askeri adımlar atmaya zorlayabilir.

Üstelik bu kriz sadece Hindistan-Pakistan hattını değil, Güney Asya'daki çok taraflı su işbirliklerini de çökertme riski taşıyor. Çin gibi yukarı havza ülkeleri de bu durumdan faydalanarak kendi "su kartlarını" daha sert oynayabilir.

Petrol vanası mı, su vanası mı?

Eskiden geleneksel savaşlar petrol için yapıldı. Ancak küresel ısınma ve iklim değişikliği çağında su, yeni savaşların ana cephesi haline geliyor. İçilebilir su kaynaklarının hızla tükenmesi, suyun kontrolünü stratejik bir silah haline getiriyor. Su krizinin tetikleyeceği göç dalgaları, gıda kıtlığı ve ekonomik çöküş, yalnızca bölgesel değil küresel bir felaketi beraberinde getirebilir. Ünlü İngiliz politikacı Winston Churchill Birinci Dünya Savaşı'nda "Bizim için bir damla petrol, bir damla kandan daha değerli." demişti. Bugün yaşıydu Churchill belki de "Bir damla su, bir damla petrolden daha değerli." diyecekti.

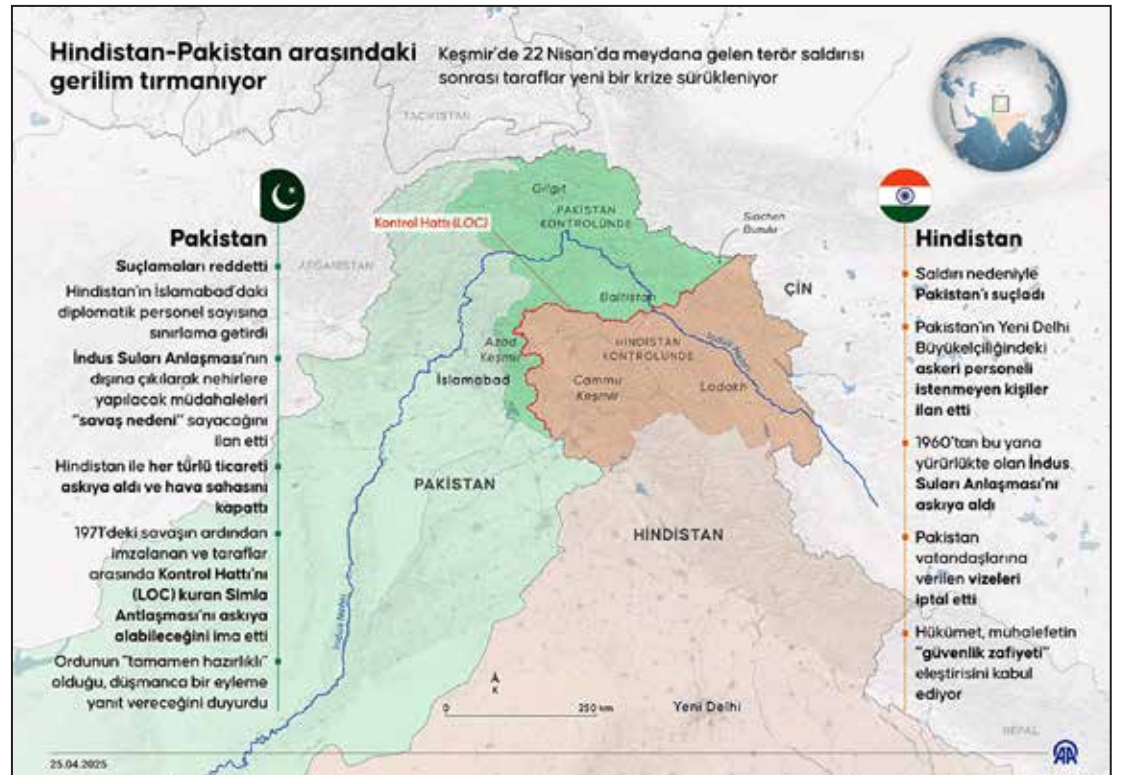
O zaman bu tarihi süreçte oluşan yeni denklemde "Bir damla su, iki damla kan" demek oluyor. Daha kanlı ve sonu gelmeyen savaşların ikamesi mümkün olmayan su sebebiyle çıkması oldukça muhtemel görünüyor.

Fergana Vadisi: Hayat kaynağı mı, savaş sebebi mi?

Hindistan-Pakistan arasındaki su meselesinin benzeri, Türkistan'daki Fergana Vadisi'nde de yaşanıyor. Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan arasında kalan Fergana Vadisi, Türkistan'ın en verimli ancak en kırılğan su havzası. Vadinin ekonomisi yüzde 70 oranında tarıma dolayısıyla su kaynaklarına dayalı. 2010 ve 2021'de Kırgızistan ile Tacikistan arasında su temelli silahlı çatışmalar yaşandı. Özbekistan zaman zaman su kartını kullanarak komşularına baskı kurdu. Rusya, Çin ve ABD gibi küresel aktörler de bu bölgeyi yakından takip ediyor. Hindistan-Pakistan arasındaki su anlaşmasının bozulması, Fergana gibi hassas bölgelerde de benzer çatışmaları tetikleyebilir.

Su, sadece hayat kaynağı değil, artık bir savaş gerekçesi haline geliyor. Eğer dünya genelinde su politikası doğru yönetilmezse, önü alınamaz sınır çatışmaları, göç krizleri ve büyük güçlerin dolaylı müdahaleleri kaçınılmaz olabilir. (AA)

[Doç. Dr. Furkan Kaya, Yeditepe Üniversitesi Öğretim Üyesidir.]

KUT'ÜL AMARE ZAFERİ

hafızalardan silinmeyecek

"Tarih bu olayı yazmak için kelime bulmakta müşkülata uğrayacak..."

Osmanlı İmparatorluğu'nun İngilizlere karşı en büyük zaferlerinden Kut'ül Amare... Zor şartlarda ordunun neler başarabileceğinin tarihteki önemli örnekleri arasında yer alıyor.

Halil Paşa'nın, İngiliz birliklerini 29 Nisan 1916'da teslim almasının ardından, "Tarih bu olayı yazmak için kelime bulmakta müşkülata uğrayacaktır. İşte Osmanlı sebatının İngiliz inadını kırdığı birinci zaferi Çanakkale'de, ikinci zaferi burada görüyoruz" sözleriyle duyurduğu Kut'ül Amare Zaferi'nin 109'uncu yılı...

Türk tarihinin en büyük zaferlerinden biri 29 Nisan 1916'da elde edildi. Kut'ül Amare Zaferi genelde I. Dünya Savaşı'nı etkilemiş ve Bağdat'ı ele geçirmeye yönelik planlar yapan İngilizler'e büyük bir darbe vurdu.

"Britanya askeri tarihinin en aşağılık teslimi"

Genelkurmay Başkanlığının arşivinde bulunan Kut'ül Amare Savaşı'na ilişkin askeri belge, kroki ve komutanların yazışmaları, 13 bin 300 kişilik İngiliz ordusunun teslim alınışıyla elde edilen zafere dair pek çok ayrıntıya ışık tutuyor. İngiliz tarihçi James Morris'in, *"Britanya askeri tarihinin en aşağılık teslimi"* diye tanımladığı **Kut'ül Amare Savaşı, Irak'ın doğu kesiminde Dicle Nehri kıyısındaki Kut şehri yakınlarında konuşlanmış İngiliz ve müttefiklerinin kuşatılmasıyla başladı ve kasabanın Osmanlı ordusu tarafından ele geçirilip, İngiliz birliklerinin tamamının esir alınmasıyla tamamlandı.**

İngilizler "kara altın" a sahip olmak istiyordu

1. Dünya Savaşı, tüm acımasızlığıyla devam ediyor; Çanakkale cephesinde dişe diş göze göz bir mücadele yaşanıyordu. **İngilizler Basra Körfezi üzerinden Bağdat'ı ele geçirmek için harekete geçti. İngilizlerin amacı "kara altın" a sahip olma. İngilizlerin stratejik ve ekonomik önemdeki petrole sahip olması için önce Bağdat'ı ele geçirmesi gerekiyordu. Bağdat ise, Osmanlı'nın kontrolündeydi. Bağdat'a giden yoldaki en önemli noktaysa Kut şehriydi. Hesaba göre Kut ele geçirilecek ve Bağdat'a ulaşılacaktı. Ancak öyle olmadı, yanlış hesap bu kez Bağdat'tan değil Kut'tan döndü.**

Irak'ın kontrolü az sayıda askere bırakılmıştı

İngilizler, 3 Kasım 1914'te Basra Körfezi'ne çıkarma yaptı ve Abadan'a konuştandı. İki gün sonra da Basra'nın güneyinde yer alan, stratejik öneme sahip Fav Yarımadası'nı ele geçirdi. Osmanlı İmparatorluğu, bölgedeki askeri birliklerini Çanakkale, Sarıkamış ve Filistin cephelerine kaydırmıştı. Irak'ın tamamının kontrolü 38'inci Tümen'e bağlı az sayıda askere bırakılmıştı; bu yüzden İngilizlerin Basra'ya ulaşması zor olmadı.

1915 yılının Eylülü ayı sonları

İngiliz General Townshend Dicle Nehri boyunca yeniden harekete geçti. Osmanlı kuvvetleri Nureddin Bey'in kumandasındaydı. Hedefleri Bağdat'ı almak olan İngilizler yol üzerindeki Kut'ül Amare'yi işgal ettiklerinde takvimler 1915'in sonbaharını işaret ediyordu. Çok sayıda kayıp veren İngilizler Kut'ül Amare'ye çekildi. Tümgeneral Townshend komutasındaki İngiliz 6. Tümeni Bağdat'a ilerlerken, 22-23 Kasım 1915'te Selmanı Pak Muharebesi'ni kaybedip geri çekildi. İngiliz Tümeni 3 Aralık'ta Kut kasa-basına sığındı. 6. Ordu'nun komutanlığına atanan Mareşal Colmar Freiherr von der Goltz Paşa'nın emriyle Irak ve Havalisi Komutanı Albay Sakallı Nurettin Paşa'nın birlikleri, 27 Aralık'ta Kut'u kuşattı. İngilizler, Kut'u kurtarmak için General Aylmer komutasındaki Tigris Kolordusu ile hücumla geçti, ancak 6 Ocak'ta Şeyh Saad Muharebesi'nde 4 bin askerini kaybederek geri çekildi. Bu muharebede Türk ordusuna "geri çekilme" emrini veren 9. Kolordu Komutanı Miralay Nurettin Paşa ise görevinden alındı, yerine Halil Paşa getirildi. İngiliz ordusu, 13 Ocak 1916'da Vadi Muharebesi'nde bin 600, 21 Ocak 1916'da Hannah Muharebesi'nde 2 bin 700 asker kaybıyla geri püskürtüldü.

Townshend 26 Nisan'da teslim oldu

Mart başında tekrar taarruza geçen İngilizler, 8 Mart 1916'da Sabis mevkisinde Albay Ali İhsan Bey komutasındaki 13. Kolordu'ya hücum etti, fakat 3 bin 500 asker kaybederek geri çekildi. Bu yenilgiden dolayı General Aylmer azledildi. Açlık ve hastalığın yanı sıra İngiliz ordusunun cephanesi de git gide tükeniyordu. Hint tümeni, dini gerekçelerle at eti yemeyi reddedince açlık dayanılmaz hale geldi. Sonunda Townshend, elinde kalan silah ve mühimmatı imha ederek 29 Nisan 1916 günü teslim oldu.

İngilizlerden para teklifi

Askeri belgelere göre, Halil Paşa, Osmanlı Genelkurmayına bir telgraf göndererek, siperlerin önünde görüştüğü İngiliz komutan Townshend'in "1 milyon İngiliz lirası karşılığında, 13 bin 300 kişiden oluşan ordusuyla Hindistan'a gitmesine izin verilmesini" teklif ettiğini bildirip devletin bu konudaki emrini sordu.

"Siyaseten İngilizlerin hoşuna gidecek işler yapma mecburiyetinde değiliz"

Osmanlı Genelkurmayından Halil Paşa'ya gelen cevapta, *"Siyaseten İngilizlerin hoşuna gidecek işler yapma mecburiyetinde*

olmadığımız gibi, paraya da ihtiyacımız yoktur. Orduyu kamilen teslim etmek üzere yalnız Tümgeneral Townshend'e şahsen müsaade edilebilir. Bundan başka hiçbir şart kabul olunamaz." ifadelerine yer verildi.

Osmanlı Genelkurmayı'ndan gönderilen başka bir yazıda da *"Tümgeneral Townshend'in, ordusuyla teslim olup harp boyunca Türk ordusuna hiçbir hasmane hareketle bulunmayacağına söz verirse serbestçe istediği yere gidebileceği."* belirtildi.

Bu emir, Halil Paşa tarafından Tümgeneral Townshend'e bildirildi. Townshend, bunun üzerine Halil Paşa'ya gönderdiği telgrafta, "Yalnız bir şey isteyeceğim, o da şehrin tesliminden sonra yaverim ve 3 emir erimle İstanbul'a naklimi Enver Paşa hazretlerinden istemenizdir. Müsaade edildiği takdirde ziyade-siyle minnettar olacağım." dedi.

"Askerlerimi size teslim hazırım"

Tümgeneral Charles Vere Ferrers Townshend, kuşatma sürerken Halil Paşa'ya gönderdiği mektupta, ordusunu teslim hazır olduğunu belirtti: *"Efendim Hazretleri, açık bizi silah bırakmaya zorluyor. Zatallillerinin, 'Sizin cesur askerleriniz bizim samimi ve kıymetli misafirleriniz olacaktır.' sözlerinize istinaden kahraman askerlerimi size teslim hazırım. Askerlerim verilen görevi yaptıkları için onlara iyi davranınız. Siz, askerlerimi Selmanpark Muharebesi'nde, ricat zamanlarında ve beş ay devam eden Kut'ül Amare Kuşatması'nda görmüşsünüzdür. Askerlerimin vazifesini nasıl ifa ettiğini takdir etmişsinizdir. Askeri harp tarihi, özel olarak bu meseleyi teyit edecektir. İcab eden şartlar yerine getirildikten sonra sizin karargahınıza gelip, Kut'ül Amare'yi teslim etmeye hazırım. Fakat erzakın sevkini hızlandırmanızı rica ve temenni eylerim. Size hastanemi ziyaret etmenizi ve orada bulunan askerlerimden bazılarının kolsuz ve ayaksız, bazılarının da hasta ve zayıf olduğunu görmenizi teklif ediyorum. Bunları harp esiri olarak almaya hevesli olduğunuzu farz etmem. Bunlar için en iyi yolun yaralıların Hindistan'a sevk olacağı kanaatindeyim."*

"Kut'tan bütün gemilere ve istasyonlara elveda"

Tümgeneral Townshend, mektubunda, teslim olduktan sonra İstanbul'a, oradan da Londra'ya geçeceğini ifade etti ve zaferinden dolayı Halil Paşa'yı kutladı. Bu arada, İngiliz Avrupa Kuvvetleri Karargahına gönderdiği mesajda, Kut'taki muhafızları almak üzere bir Türk alayının kasabaya yaklaştığını, hem kale hem de şehrin üzerine beyaz bayrak çektiğini, bazı belgelerle telsizi imha edeceklerini bildiren Townshend, mesajının sonuna, "Kut'tan bütün gemilere ve istasyonlara elveda ve hepinize iyi şanslar." notunu ekledi.

İngiliz ordusu teslim oldu

6. Ordu Komutanı Vekili Halil Paşa, 16 Nisan'da Enver Paşa'ya geçtiği mesajda, *"Mahsur Tümgeneral Townshend, ordusunu harp esiri olarak bu sabah teslim almaya başladığımızı arz eyler ve yüce muvaffakiyetini tebrik ederim."* ifadesine yer verdi.

Halil Paşa, daha sonra Başkomutanlık Vekaleti'ne gönderdiği bir başka mesajda, silahlarını gece tahrip ederek teslim olan İngiliz askerlerinin sabahdan itibaren harp esiri olarak teslim alınmaya başlandığını bildirdi:

"Tümgeneral Townshend'in kılıcını almadım ve kendisiyle yaverinin ve 3 hizmetçisinin harp esiri olarak Dersaadet'e sevk edileceğini vadettim. Esirlerin 5 general, 277 İngiliz zabiti, 274 Hintli neferi ve 3 bin 400 gayri muharip ki toplamı 13 bin 300 küsürdür. Daha sonra dahile sevk olunmak üzere zabitan Bağdat'a, efrad Samarra'ya sevk olunacaktır."

Tümgeneral Townshend'in karargahına da alayın sancağı dikildi

Kesin Türk zaferiyle biten kuşatmanın ardından 3. Alay Komutanı Binbaşı Nazmi, Kut'taki hükümet konağına Osmanlı bayrağı, Tümgeneral Townshend'in karargahına da alayın sancağını dikti.

"Çanakkale'de aldıkları ders ve tecrübeyi bir kere daha aldılar"

Savaşın gidişatına ilişkin Osmanlı Genelkurmayına iletilen bir mesajda, "Takriben beş aydan beri kahraman askerlerimizin kuşatması altındaki Kut'ül Amare'de mahsur kalan İngiliz ordusunun nihayet orduyu Hümayuna teslim mecbur olduğu" belirtildi: *"Nihayet İngilizler, Çanakkale'de aldıkları ders ve tecrübeyi bir kere daha aldılar. Osmanlı mukavemetini kıramayacaklarını, Osmanlıların elinden ganimetleri alamayacaklarını anladılar. Hücumları kesildi. İngilizler bu sefer kuşatma altındaki kaleye erzak sokmaya teşebbüs ettiler. Önce uçaklar ile un çu-valları attılar. Osmanlı silahı bu ümidi de kırdı. Harp tayyareleri-miz bu bakkal tayyarelerini birer birer sükut ettirmeyi başardılar. Düşman başka bir çare buldu. Vapurla gece karanlığından istifade ederek zahire sokmaya teşebbüs ettiler. Her zaman müteyakkız bulunan kahraman askerlerimiz yüzlerce ton erzak yüklü bu vapuru derhal müsadere ettiler. Artık Tümgeneral Townshend için hiçbir kurtuluş umudu kalmamıştı. 13 Nisan'da Tümgeneral Townshend, Irak ordumuzun kumandanına müracaat edip, ordusuyla beraber serbest çıkmasına müsaade edilmek*

Kut'ül Amare Zaferi hafızalardan silinmeyecek

"Tarih bu olayı yazmak için kelime bulmakta müşkülata uğrayacak..." Osmanlı İmparatorluğu'nun İngilizlere karşı en büyük zaferlerinden Kut'ül Amare... Zor şartlarda ordunun neler başarabileceğinin tarihteki önemli örnekleri arasında yer alıyor.

109. yıl dönümü

şartıyla, Kut'ül Amare'yi teslim etmeye razı olduğunu bildirdi. Kendilerine kayıtsız şartsız teslim olmaktan başka çareleri olmadığını bildirdi. İngiliz kumandanı bu sefer yeni şerait ortaya koydu. Ordumuzun üstün ve mutlak galip vaziyetini bilmiyormuş gibi, Osmanlı kumandanlarını para ile alt edebileceğini sanıp, tüm topraklarını teslim etmeyi ve 1 milyon lira takdim etmeyi teklif etti. Aynı cevap verildi. Nihayet her taraftan ümidi kesilen Tüm-general Townshend, bugün Kut'ül Amare'de bulunan bütün İngiliz ordusunu muzaffer Osmanlı kumandanına teslim etti."

6. Ordu'ya mesaj

Zaferin ardından Halil Paşa, 6. Ordu'ya yayımladığı mesajda, şunları kaydetti: *"Orduma: Arslanlar, bütün Osmanlılara şeref ve şan, İngilizlere kara meydan olan şu kızgın toprağın güneşli semasında şehitlerimizin ruhları sevinçle gülerек uçarken, ben de hepinizin pak alınlarından öperek cümlemenizi tebrik ediyorum. Ordum gerek Kut karşısında ve gerekse Kut'u kurtarmaya gelen ordular karşısında 350 subay ve 10 bin erini şehit vermiştir. Fakat buna karşılık bugün Kut'ta 13 general, 481 subay ve 13 bin 300 er teslim alıyorum. Bu teslim aldığımız or-duyu kurtarmaya gelen İngiliz kuvvetleri de 30 bin zayıat vererek geri dönmüşlerdir. Şu iki farka bakılınca, cihanı hayretlere düşürecek kadar büyük bir fark görülür. Tarih bu olayı yazmak için kelime bulmakta müşkülata uğrayacaktır. İşte 'Osmanlı sebatının, İngiliz inadını kırdığı' birinci zaferi Çanakkale'de, ikinci zaferi burada görüyoruz."*

"Bu zaferin en büyük şan ve şerefi, böyle bir vakayı İngiliz tarihinde ilk defa Türk süngüsünün kaydetmesindedir"

18. Kolordu Komutanı Miralay Kazım Karabekir de *"Tarihi-mizin iki yüz seneden beri yad etmediği böyle bir zaferi bize lütfeden Cenabiallah'a şükredelim"* ifadesini kullandığı emir yazısında, şunları kaydetti: *"Bu zaferin en büyük şan ve şerefi, böyle bir vakayı İngiliz tarihinde ilk defa Türk süngüsünün kaydetmesindedir. 18. Kolordu'nun aslan yürekli erleri, Cenabiallah'a secdeye kapanalım. Bu akşam şehitlerimize Fatihalar, Tebarekeler, Yasinler okunsun. Gaziler birbirine sarılsın, birbirini tebrik etsinler. Ben de bugünkü Kut'ül Amare Bayramı vesilesiyle sizin pak ve yüksek alınlarınızdan kemali hürmet ve samimiyetle öperim."*

İngiltere tarihine kazınmış en ağır yenilgilerden biri olarak geçen Kut'ül Amare mağlubiyeti İngilizler için büyük bir hayal kırıklığı oldu.

Öyle ki ciddi bir prestij kaybı olan bu yenilgiyi unutmak ve unutturmak istediler.

Bu zafer, sadece İngiliz değil, Türk tarihinde de silinmeye çalışıldı. Ancak üzerinden yüz yılı aşkın süre geçen Kut'ül Amare Zaferi artık yeniden hatırlanıyor.

[Kut'ül Amare kahramanlarından 6'ncı Ordu Komutanı Halil Paşa ve subaylar]

Fatih ÖZCAN

Son seçim sonuçlarını nokta atışı sabitlik ve isabette bilen SONAR Araştırma'nın sadece (VIP- Çok Önemli Kişilere) gönderildiği belirtilen son anketi (Mart anketi), siyasi iktidar için alarm çanları çalıyor. Anket çalışması, halkımızın hala en önemli mesele olarak ekonomiyi gördüğünü ortaya koydu. Bu ise son "sokak hareketi"nde görüldüğü gibi "Turuncu Kalkışma" pususuna yatanları sevince boğdu.

Neoliberal uygulamalardan dolayı ülkede ekonomi içler acısı...

Hükümet üretim odaklı ekonomi yerine sıcak para peşinde koşuyor.

Londra ve Washington tefecilerine para dileniyor. Enflasyon ve hayat pahalılığı durdurulmuyor.

Atlantikçi uygulamalar, halkın hayatını çekilmez hale getirmiş durumda...

Ekonomik buhranın yükü halkın sırtına yıkılıyor.

Halk burnundan soluyor.

Özellikle emekliler AK Parti ve Erdoğan'ı hızla terketmektedir.

Ülkemiz Atlantik içinde çözemeyeceği büyük meselelerle karşı karşıyadır.

31 Mart uyarısı, ciddi bir ayrılığa dönüşme eğilimine girdi.

ÇOK KONUŞULACAK BİR ANKET

Bu şartlarda yapılan ve Özlem Gürses'in Para Politika Programı'nda paylaştığı, son seçim sonuçlarını neredeyse nokta atışı sabitliği ile saptayan SONAR'ın Mart ayı araştırma anketi yaşanan şartların ruhunu yansıtmaktan geri durmadı. Sonuçlar bekleneni verdi ama AK Parti'yle MHP'ye şok etkisi yaptı. Anket, yaşanan döneme ilişkin dikkat çekici sonuçlar içermektedir.

EMEKLİNİN SOMUT DURUMU

"Son bir yılda parasal durumunuz nasıl oldu?" sorusuna katılımcıların yüzde 62'si gerilediğini, yüzde 24'ü değişmediğini, yüzde 13'ü de iyileştiğini söyledi. Cevabın çarpıcı unsuru, parasal durumu gerileme yaşayanların yüzde 73'ünün 65 yaş üstü olması... Yani emeklinin somut durumunu yansıtıyor.

GELİR DAĞILIMI UÇURUMU

Öte yandan gerçeğin öteki yüzünde gelir dağılımının bozukluğunun sırtması yatmaktadır. Durumu iyileşen yüzde 13 ise pahalı lokantaları, lüks araçlarla caddeleri dolduran vurguncular, yolsuzluk ve rüşvetçiler, faizciler, tarikat rantçıları ve rantiyeden oluşan dört sülük tarafından temsil edilmektedir.

Ankette halkın, özellikle ekonomi konusundaki karamsar-

lığı yüksek boyutlara tırmanmış olarak görülmektedir. *"Ekonomi gelecek 6 ayda iyiye mi kötüye mi gider?"* sorusuna katılımcıların yüzde 62,9'u *"kötüye gider"*, yüzde 21,7'si *"iyiye gider"* ve yüzde 9,9'u *"değişmez"* diye cevap verdi. Geleceğe güven de yerlerde sürünmektedir.

ÇANLAR, HÜKÜMET İÇİN ÇALIYOR

Ankete göre gerçek bir tehlike işareti, *"son 6 ayda gıda, kira ve fatura gibi temel ihtiyaçlarınızı karşılamakta zorlandınız mı?" sorusuna verilen cevaplarda yer almaktadır. Katılımcıların yüzde 26,7'si "evet, çok zorlandım", yüzde 38'i "evet zorlandım" dedi. Temel ihtiyaçlarını karşılamayan ya da karşılamakta şu veya bu şekilde zorlananların toplamı yüzde 65'i bulmaktadır. Bu hükümet için "alarm çanları"nın çalması anlamına gelir.*

İMAMOĞLU'NUN DİPLOMASININ İPTALİNDEKİ KIRMIZI KART

Anket, kitlelerin hükümetin siyasi meseleleri çözme yöntemi konusunda da kırmızı karta işaret etmektedir. İmamoğlu'nun diplomasının iptali konusundaki soruya verilen cevapların yüzde 51,3'ü yanlış bulduğunu, yüzde 18,6'sı doğru bulduğunu ve yüzde 22,3'ü de yargı kararlarının beklenmesi gerektiğini belirtti.

"Ekrem İmamoğlu'nun olası bir terör suçundan ceza alması durumunda İBB'ye kayyum atanmasını onaylar mısınız?" sorusuna ise, "Hayır onaylamıyorum" yanıtını verenlerin oranı yüzde 51,1 olurken; "Evet onaylıyorum" diyenlerin oranı yüzde 33,4 oldu. "Kararsızım" diyenlerin oranı yüzde 9,2; "Fikrim yok" diyenlerin oranı da yüzde 6,3'te kaldı.

HALKTAKİ ARAYIŞ GÖSTERGESİ

Anket ayrıca mevcut siyasi partilere halkın tutumu konusunda da dikkat çekici saptamalar içermektedir. Türkiye halkı epey zamandır düzen içi partilerden umudunu kesmiş durumdadır. Halk büyük kitleler halinde gözlerini siyasi olarak düzen dışına dikmiş durumdadır. *"Günümüz siyasi partileri sizin görüşlerinizi temsil ediyor mu?"* sorusuna katılımcıların yüzde 59,9'u "etmiyor", yüzde 29,3'ü "ediyor" dedi.

BELEDİYE SORUŞTIRMALARINDA EŞİTLİK VE HAKKANİYETE UYULUP UYULMAMASI

Anket halkımızın, belediyelere yapılan soruşturmalarda eşitlik ve hakkaniyet ilkesine uyulmadığı inancındadır. Katılımcıların yüzde 68,9'u tarafı yürütüldüğünü, yüzde 19,4'ü adaletli ve eşit olduğunu belirtti.

ZURNANIN ZIRT DEDIĞİ YER

DENEME

SONAR'ın Mart anketi AK Parti ve MHP'ye büyük şok

Katılımcılara, *"Bugün bir genel seçim olsa hangi siyasi partiye oy verirsiniz"* sorusu yöneltildi; CHP diyenlerin oranı yüzde 36,6 olurken AK Parti diyenlerin oranı yüzde 30,4 oldu.

Bu ne anlama geliyor?

Cumhur İttifakı'ndaki oy kaybı ve erime devam etmektedir.

Enflasyona ezdirmediklerini söyledikleri, ama gerçekte sefilleri oynattıkları 65 yaş üstü AK Parti'den uzaklaşmaktadır.

Bir zamanlar gençliğin idolü olan Ülkü Ocakları ve MHP gençleri kaybetmektedir.

CHP FARKI YÜZDE 6'NIN ÜZERİNE ÇIKARDI

CHP'nin AKP'ye yüzde 6,2 puan fark attığı görülürken, AKP'nin son 1 ayda yüzde 0,9 eridiği, CHP'nin oyunu yüzde 1,8 artırdığı görüldü.

Böylece sadece yüzde 3,5 olan fark da yüzde 6,2'ye yükseldi.

MHP BARAJ ALTINDA

Ocak ayında yüzde 8,3 oy desteğine ulaşan MHP, Şubat ayında 7,3'e Mart ayında ise 6,7'ye düştü.

Böylece ankete göre MHP baraj altında kaldı.

MHP yalnızca 2 ayda yüzde 1,6 oranında destek kaybı yaşadı.

Ve son olarak deneyimli bir gazeteci olan İsmet Özçelik'in saptamasını aktaralım okuyucu ve izleyicilerimize:

"UYUMLU

Araştırma sonuçları...

Sokakta gördüklerimizle uyumlu...

Halkın gündeminde ilk sırada ekonomi var.

Bu da oy tercihine yansıyor.

Tepkiler de bu yönde.

Son dönemde atılan adımlar...

AK Parti içinde de rahatsızlık yaratıyor.

Peki, bu durum tersine döner mi?

Bunu gösteren bir işaret görünmüyor.

AK PARTİ'NİN AVANTAJI

AK Partinin en büyük avantajı:

Meclis'teki muhalefet.

Halk güven duymuyor.

Ancak bu avantajda da sona geliniyor.

Yapılan yanlışlar seçmeni zorluyor.

AK Parti yöneticileri...

SONAR'ın araştırmasını iyi incelemeli.

Sonuçlarını da iyi okumalı.

Aksi halde Meclis'teki muhalefet de kurtaramaz."

Burdur'dan 11 proje TÜBİTAK desteği aldı

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ), bilim dünyasında adından söz ettirmeye devam ediyor. Üniversite bünyesindeki akademisyenler tarafından hazırlanan toplam 11 proje, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından desteklenmeye hak kazandı. Farklı alanlarda yürütülecek bu projeler, sadece akademik bilgiye değil, aynı zamanda toplumsal faydaya da önemli katkılar sunmayı hedefliyor. MAKÜ'nün araştırma ve yenilikçilik vizyonunu yansıtan bu başarı, Burdur'un bilimsel potansiyelini bir kez daha ortaya koydu.

Burdur MAKÜ akademisyenlerinin hazırladığı 11 proje TÜBİTAK'tan destek almaya hak kazandı. Bilim dünyasına güçlü katkı sağlandı.

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ) akademisyenleri tarafından hazırlanan projeler, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından desteklenmeye hak kazandı. Akademik değerlendirme süreçlerini başarıyla geçen toplam 11 proje, farklı destek programları kapsamında TÜBİTAK'tan destek almaya hak kazandı.

Fen-Edebiyat Fakültesi Nanobilim ve Nanoteknoloji Bölümü öğretim üyesi **Prof. Dr. Ahmet Çiçek**, TÜBİTAK ARDEB 1001 Programı kapsamında 'Yoğunlaştırılmış Güneş Işınımı Gücü ile Çalışan Modüler Termoakustik Soğutucu: Sürdürülebilir ve Çevre Dostu Bir Soğutma Teknolojisi Geliştirme' başlıklı projesiyle desteklenmeye layık görüldü.

Kimya Bölümü öğretim üyesi **Prof. Dr. Halil Zeki Gök**, TÜBİTAK ARDEB 1002-A Hızlı Destek Modülü kapsamında 'Ftalosiyanın İçeren Mezoğözenekli Fotokatalizörün Hazırlanması ve Düşük Maliyetli 3B Baskılı Fotoreaktörde Katalitik Aktivitesinin İncelenmesi' adlı çalışmasıyla destek almaya hak kazandı.

Veteriner Fakültesi Klinik Öncesi Bilimler Bölümünden **Prof. Dr. Ramazan Adanır**, TÜBİTAK ARDEB 1001 Programı desteğiyle 'Kistik Ekinokokkozis'e Karşı Eg-95 ve Eg-P29 Antijenleri ile IL-4 Sitokinini İfade Eden Probiyotik Bazlı Oral Aşı Adaylarının Geliştirilmesi' projesini hayata geçirecek.

Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü öğretim üyesi **Doç. Dr. Derya Can**, TÜBİTAK ARDEB 3501 Programı kapsamında 'Sayı Duyusu Temelli Öğretim Uygulamaları Gerçekleştirme Becerilerinin Geliştirilmesi' konulu çalışması ile desteklenmeye hak kazandı.

Fen-Edebiyat Fakültesinden **Doç. Dr. Halil İbrahim Çiftçi**, TÜBİTAK 2502 Programı çerçevesinde, Bulgaristan Bilimler Akademisi iş birliğiyle 'Sod1, Tdp-43 Mutasyonları Temelli ALS'ye Karşı Yeni Tideglusib-Abl İnhibitör Hibritlerinin Geliştirilmesi' projesini yürütecek.

Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünden **Dr. Öğr. Üyesi Emine Büşra Yılmaz**, TÜBİTAK ARDEB 1001 desteği ile 'Yapay Zekâ Destekli Dijital Oyun ve Egzersiz Uygulamalarının Otizmli ve Tipik Gelişim

Gösteren Çocuklar Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi' projesini gerçekleştirecek.

Fen-Edebiyat Fakültesi Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümünden **Dr. Öğr. Üyesi Didem Korkmaz Ülüfer**, TÜBİTAK ARDEB 1002-A Hızlı Destek Modülü kapsamında 'Tunikamisin ile İndüklenen ER Stresine Karşı Fikosiyanın Uygulamasının Etkileri' çalışmasıyla destek kazandı.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünden **Öğr. Gör. Dr. Volkan Aşkun**, TÜBİTAK BİDEB 2218 Programı kapsamında 'Türkiye'de Sürdürülebilir Kariyerler İçin Yapay Zekânın İşgücü Dinamikleri Üzerindeki Etkisinin Araştırılması' projesini yürütecek.

Veteriner Fakültesi Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dalından **Veteriner Simge Garli**, TÜBİTAK ARDEB 1002-A desteğiyle 'Spirulina Platensis Uygulamasının Fipronil ile Subakut Toksikite Oluşturulan Ratlarda Bağışıklık Sistemini Korumaya Etkisi'ni araştırarak.

Veteriner Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı doktora öğrencisi **Büşra Gülbenli Türkoğlu**, TÜBİTAK ARDEB 1002-A Hızlı Destek Modülü çerçevesinde 'Farelerde Meme Kanseri Modelinde Mir-26a'nın DNA Hasarı ve Makrofaj Polarizasyonu Üzerine Etkilerinin Araştırılması' çalışmasıyla desteklendi.

Yine Veteriner Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı doktora öğrencisi **Vet. Onur Çelikoğlu**, TÜBİTAK ARDEB 1002-A desteğiyle 'Farelerde Deneysel Yara Modelinde Haşhaş Yağının Tedavideki Rolü ve Öneminin İncelenmesi' konulu projesi için destek aldı.

■ MAKÜ BASIN

İŞSİZLİK VERİLERİ AÇIKLANDI İşte o veriler...

Görsel yapay zeka desteği ile temsili olarak çizilmiştir

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan 2025 yılı Mart ayı Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçları, işgücü piyasasında dikkat çeken gelişmelere işaret ediyor. Türkiye genelinde işsizlik oranı düşüş gösterirken, istihdam ve işgücüne katılım oranlarında da kısmi artışlar kaydedildi. Açıklanan verilerde kadın ve genç işsizliği gibi yapısal sorunlar göze çarparken, Burdur ili verileriyle değerlendirildiğinde, ülke ortalamasına göre daha istikrarlı bir tablo dikkat çekiyor. Hem Türkiye geneli hem de Burdur özelindeki işgücü göstergeleri, istihdam politikalarının etkilerini yerel ölçekte okumaya imkân sağlıyor.

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre, 15 yaş ve üzerindeki kişilerde işsiz sayısı Mart 2025'te bir önceki aya göre 65 bin kişi azaldı. Peki nu veriler ele alındığında Burdur için neler söylenebilir?

Böylece toplam işsiz sayısı 2 milyon 807 bin kişiye geriledi. İşsizlik oranı da 0,3 puan düşerek %7,9 seviyesine indi. Bu oran, Türkiye'de işsizliğin az da olsa gerilemeye devam ettiğini gösteriyor.

Ancak işsizlik erkeklerde %6,5 iken, kadınlarda %10,6 olarak tahmin edildi. Bu durum, kadınların iş bulmada hâlâ daha çok zorluk yaşadığını ortaya koyuyor. Kadın işsizliğinin genel ortalamanın üzerinde seyretmesi dikkat çekiyor.

İstihdam Artıyor Ancak Kadın Katılımı Yine Düşük

İstihdam edilenlerin sayısı Mart 2025'te 391 bin kişi artarak 32 milyon 597 bin kişiye yükseldi. Bu artışla birlikte istihdam oranı da 0,6 puanlık bir yükselişle %49,2 seviyesine ulaştı. Erkeklerde istihdam oranı %66,9 olurken, kadınlarda bu oran %31,9'da kaldı. Yani her üç kadından yalnızca biri çalışıyor ya da çalışabilir durumda.

Kadınların işgücü piyasasındaki yerinin hâlâ sınırlı olması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dair önemli bir gösterge olarak öne çıkıyor. Her ne kadar istihdam artışı umut verici olsa da, bu artışın cinsiyetler arasında eşit dağılmadığı açıkça görülüyor. Kadınların çalışma hayatına daha fazla katılması için yapısal çözümler gerekiyor.

İşgücüne Katılım Oranı Arttı

Türkiye genelinde işgücü sayısı Mart ayında 325 bin kişi artarak 35 milyon 404 bine ulaştı. Bu artışla birlikte işgücüne katılma oranı 0,4 puan artarak %53,4 oldu. Erkeklerin işgücüne katılım oranı %71,6 gibi yüksek bir seviyede bulunurken, kadınlarınki %35,7 ile çok daha düşük kaldı. Bu fark, toplumsal normların ve yapısal sorunların kadınları iş gücüne katılmaktan alıkoyduğunu gösteriyor.

Erkeklerin iş yaşamında daha aktif olması, kadınlar açısından fırsat eşitliği konusunda hala mesafe kat edilmesi gerektiğini düşündürüyor. İşgücüne katılım oranındaki artış ise genel ekonomik hareketliliğin sür-

düğünü işaret ediyor. Ancak bu artışın sürdürülebilir olması için kapsayıcı politikaların hayata geçirilmesi önemli.

Genç İşsizlikte Hafif Artış

15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,1 puan artarak %15,1 oldu. Erkek gençlerde işsizlik oranı %11,0 olarak tahmin edilirken, kadın gençlerde bu oran %22,6'ya ulaştı. Genç kadınların iş bulma konusunda yaşadığı zorluklar, genel işsizlik verilerinden çok daha çarpıcı bir tablo ortaya koyuyor.

Bu oranlar, gençlerin özellikle ilk işe girişte ciddi sıkıntılar yaşadığını ve destek mekanizmalarına ihtiyaç duyduklarını gösteriyor. Eğitim sonrası istihdama geçişin zor olması da bu artışta etkili. Gençlerin işgücü piyasasına sağlıklı şekilde entegre olması için eğitim-istihdam politikalarının daha etkin işlemesi gerekiyor. Aksi halde bu durum hem bireysel hem de toplumsal düzeyde uzun vadeli sorunlara yol açabilir.

Haftalık Çalışma Süresi Uzadı

İstihdam edilen ve o dönemde aktif olarak çalışan kişilerin haftalık ortalama fiili çalışma süresi Mart 2025'te bir önceki aya göre 0,3 saat arttı. Böylece ortalama haftalık çalışma süresi 43,7 saate yükseldi. Bu artış, iş yoğunluğunun veya fazla mesainin arttığını gösteriyor olabilir. Özellikle özel sektördeki bazı sektörlerde bu sürelerin daha da uzun olduğu biliniyor. Uzun çalışma saatleri, verimlilikle birlikte işçi sağlığı açısından da değerlendirilmesi gereken bir konu. Fazla mesaiye bağlı tükenmişlik ve verim kayıpları, çalışan refahını olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle çalışma sürelerinin izlenmesi ve dengeli tutulması önem arz ediyor.

Atıl İşgücü Oranı Yükseldi

Mart 2025'te zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı 0,3 puan artarak %28,8 oldu. Yani çalışabilecek durumda olan her 100 kişiden yaklaşık 29'u ya hiç çalışmıyor ya da yeterince çalışmıyor. Bu oran, iş gücü piyasasındaki gerçek sorunun sadece "işsizlik" olmadığını; yeterli iş saati, nitelikli iş ve sürdürülebilir gelir gibi başka açmazların da olduğunu gösteriyor. Ayrıca eksik istihdam ve potansiyel işgücü gibi alanlar, görünmeyen

işsizliği temsil ediyor. Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizliğin birlikte oranı %17,9 olarak hesaplandı. İşsiz ve potansiyel işgücünün birleşik oranı ise %20,1 olarak açıklandı. Bu veriler, istihdamda kalite ve süreklilik gibi konuların da artık gündeme alınması gerektiğini ortaya koyuyor.

Burdur'da İşsizlik Türkiye Ortalamasının Altında Seyrediyor

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan 2025 Mart ayı verileri, Türkiye genelinde işsizlik oranının %7,9'a gerilediğini ortaya koyarken, Burdur'da ise bu oranın 2024 yılı itibarıyla %4,0 seviyesinde gerçekleştiği görülüyor. Bu veri, Burdur'un işsizlikte Türkiye ortalamasının oldukça altında seyrettiğini gösteriyor.

Burdur'da son üç yılda işsizlikte düşüş eğilimi dikkat çekiyor. 2022'de %6 olan işsizlik oranı, 2023'te %5,1'e, 2024'te ise %4,0'e geriledi. Bu düşüş, hem kentteki ekonomik istikrarın hem de istihdam politikalarının olumlu yönde etkili olduğunu düşündürüyor.

Öte yandan, istihdam oranı 2022'de %52,5 seviyesindeyken, 2024'te %52'ye düşmüş durumda. Bu küçük düşüşe rağmen istihdam oranı Türkiye geneline göre yüksekliğini koruyor. TÜİK'in son verilerine göre Türkiye genelinde istihdam oranı %49,2 seviyesinde bulunuyor. Yani Burdur, hâlâ Türkiye ortalamasının yaklaşık 3 puan üzerinde seyrediyor. İşgücüne katılma oranı ise hafif bir düşüş gösterdi. Burdur'da 2022'de %55,9 olan işgücüne katılma oranı, 2023'te %55'e, 2024'te ise %54,1'e geriledi. Bu oran Türkiye genelinde %53,4 seviyesinde.

Burdur, bu alanda da ülke ortalamasının bir adım önünde yer almaya devam ediyor. Ancak Burdur'da ki bu olumlu tabloya rağmen kadın istihdamı, genç işsizlik gibi konularda Türkiye genelinde olduğu gibi hâlâ önemli yapısal sorunlar var. Gençlerdeki işsizlik Türkiye genelinde %15,1 olarak açıklanırken, bu oranın Burdur'daki yansıması henüz il bazında açıklanmış değil. Burdur 2024 yılında düşük işsizlik oranı ve yüksek istihdam oranıyla dikkat çekerken, Türkiye geneline göre daha istikrarlı bir işgücü piyasası profili sergiliyor. Kentteki işgücü performansı, özellikle kırsal üretim, küçük sanayi ve hizmet sektöründeki istikrarla yakından ilişkili görülüyor.

Şadiye ÜNAL

Burdur'un yüzyıllardır "Göller Yöresi" olarak anılan bereketli toprakları, bugün sessiz bir çöküşün tanığı. Bir zamanlar hayat kaynağı olan göller, artık sadece haritalarda varlığını sürdürüyor. İklim değişikliği, insan eliyle yapılan müdahaleler ve yanlış su politikaları, bu coğrafyanın kalbini kurutuyor. Kuruyan her göl, yalnızca bir su kaybı değil; aynı zamanda doğanın, tarihin ve insanlığın ortak belleğinden silinen bir sayfa anlamına geliyor. Bucak ilçesindeki Kestel Gölü'nün hazin hikâyesi ise, Burdur'un nasıl suya hasret kaldığını gözler önüne seren en çarpıcı örneklerden biri olarak öne çıkıyor.

Kestel Gölü'nün kuruma hikâyesi, Burdur'un su kaybının ve ekolojik değişimin acı yüzünü ortaya koyuyor.

Burdur, uzun yıllardır "Göller Yöresi'nin başkenti" olarak anılan, suyla şekillenmiş bir coğrafyanın merkezinde yer alıyor. Ancak bugün, bu tarihi unvanı hüznle anmak zorunda kalıyoruz. Son yıllarda yaşanan iklim değişikliği, kontrolsüz su kullanımı ve yanlış müdahaleler, Burdur'un göllerinde geri dönüşü zor kayıplara yol açtı.

Bu kayıpların en çarpıcı örneklerinden biri de Burdur'un Bucak ilçesine bağlı Kestel Köyü'nde yer alan Kestel Gölü.

kan tarım arazileri kısa vadede bölge halkına kazanç sağladı.

Ancak bu kazancın bedeli, Burdur'un doğal su döngüsünden koca bir parçayı koparmak oldu. Yer altı su kaynaklarının yönü değiştirildi, ekosistem dengesi bozuldu. Bir zamanlar kuşlara, canlılara ve insanlara ev sahipliği yapan göl, bir avuç toprak ve mevsimsel bir verim uğruna silindi.

Akdeniz'e Ulaşan Görünmez Bir Yolculuk

Kestel Gölü'nden boşaltılan su, karstik yapının doğası gereği yüzeyde kalmadı. Yer altı akışları aracılığıyla Antalya'nın Kuzeydoğusundaki Varsak'a

alanın da kurumasına şahitlik ediyor. Göller Yöresi artık adıyla tezat oluşturan bir coğrafyaya dönüşmek üzere. İklim değişikliğinin etkisi, yanlış sulama politikaları ve yer altı su kaynaklarının aşırı tüketimi Burdur'un su varlıklarını geri dönülmez şekilde tehdit ediyor.

Bilim insanları, kuruyan göllerin sadece birer su kaybı değil, aynı zamanda bölgenin ikliminin değişmesi, tarımın verimsizleşmesi ve biyolojik çeşitliliğin azalması anlamına geldiğini vurguluyor. Kestel Gölü örneği, kısa vadeli ekonomik kazançların uzun vadeli ekolojik felaketlere nasıl zemin hazırladığını

Bir Gölün Hikâyesi: Tarım Uğruna Kurutulan Bir Miras

1960'lı yıllara kadar bölgenin önemli karstik su kaynaklarından biri olan Kestel Gölü, Batı Toroslar'ın eteklerinde, Kestel tektono-karstik depresyonunun en çukur noktasında bulunuyordu. Göl, Kestel Dağı'ndan inen dereler ve yer altı kaynaklarıyla besleniyor, bölgeye hayat veriyordu.

Ancak tarım arazisi ihtiyacının artmasıyla birlikte, gölün kaderi değişti. 1988 yılında Devlet Su İşleri (DSİ) tarafından alınan kararla gölde kurutma çalışmaları başlatıldı. Düdenler açılarak göl suları yer altına yönlendirildi. 1969 yılında 780 metreyi aşan su seviyesi, 1971'den sonra 778 metreda sabitlendi ve göl, giderek yok oldu. Ortaya çı-

ulaştı. Burada yüzeye çıkan su, bataklık alanlar oluşturduktan sonra tekrar yer altına sızarak, Antalya'nın Kırkgöz mevkinde bir kez daha gün yüzüne çıktı. Bu uzun ve gizemli yolculuğun sonunda ise Düdenbaşı Şelalesi'nden Akdeniz'e döküldü.

Ancak göl kurutulduktan sonra bu doğal döngü de zayıfladı. Hem Kestel Gölü'nün hem de bağlantılı olduğu diğer su sistemlerinin geleceği belirsizleşti. Sular çekildikçe, sadece göller değil, bölgenin hafızası da kuruyor.

Göller Yöresi: Kuruyan Bir Coğrafyanın Sessiz Çığlığı

Burdur ve çevresi, son yıllarda sadece Kestel Gölü değil, Burdur Gölü, Karataş Gölü ve Yarıklı Gölü gibi birçok sulak

gösteren acı bir ders niteliğinde.

Göller Yöresi'nde kalan su varlıklarının korunması için acil adımlar atılması gerekiyor. Sulama yöntemlerinin modernize edilmesi, yeraltı suyu kullanımına sıkı denetimler getirilmesi, ekosistem temelli yaklaşımlarla planlamalar yapılması şart. Ayrıca, geçmişte yapılan hatalardan ders alınarak, yeni projelerde sürdürülebilirlik ve çevresel etki değerlendirmesi ilk sıraya konulmalı.

Burdur, binlerce yıl boyunca sularıyla uygarlıklara can verdi. Bugün ise insan eliyle susuz bırakılan bu topraklar, sessiz bir yardım çağrısında bulunuyor. Şimdi sıra, geçmişin mirasını koruyarak geleceğe umut bırakmakta.

E.Selcan TUNCAL

